

ГЕНЕРАЛ ЉУБИША ДИКОВИЋ, НАЧЕЛНИК ГЕНЕРАЛШТАБА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Терористи нису, као што се то понекад олако тврди, аматери и неки слабо обучени људи. Они завршавају обуку, имају своје добро организоване мреже, користе модерну технологију, рачунају на вредности и начин живота савременог света, уочавајући њихове с безбедносног аспекта слабе тачке на које могу лако да ударе, а да остваре велики ефекат. Одговор почиње од ваљано утемељених процена, сарадње држава, размене информација, добре координације и предузимања заједничких активности различитих институција, а неопходан је и висок степен компетентности и креативности, јер тероризам има изражену црту на зло усмерене креативности. Потребно је превентивно деловати и припремити се за одговарајући одговор.

У ВОЈСКУ

Истина, зависно од угла из кога је сагледавамо, уме да поприми различите појавне облике. Његош је још давно написао да онај на брду и више и даље види неголи они под њим. У разговору са генералом Љубишом Диковићем покушали смо да одгонетнемо гледа ли врх

система одбране на проблеме и изазове једнако као и они при дну пирамиде. Да ли „први“ војник зна за муке „последњег“ у строју и шта чини да их олакша?

За магазин „Одбрана“, поводом предстојећег Дана Војске Србије, генерал Диковић, поред осталог, говори о геополитици, регионалној

безбедности, изазовима асиметричних претњи оличених у све бруталнијем тероризму и поукама из прошлости које неки олако заборављају.

О Господине генерале, недавно сīе, на једном од предавања ђолазницима Генералштабног усавршавања Школе националне одбране,

ВРЕДИ УЛАГАТИ

рекли да акумулирани утицај мноштва мањих сукоба широм планете наводи на закључак да је свет и у рату. Француски председник и премијер Белгије, после терористичких напада у њиховим престоницама, изјавили су – „Европа је у рату!”. Ко су непријатељи Европе? Како их препознати?

– Два су главна непријатеља Европе. Први је екстремизам. И то екстремизам сваке врсте – политички, верски, национални. Он је поспешен, с једне стране, економском кризом и њеним последицама, с друге широком спектром друштвених проблема од незадовољства младих незапослених људи до пропасти мултикултурал-

ности, а с треће стране приливом миграната из оружаним сукобима захваћених земаља, међу којима су и оне у којима су војно интервенисале или још интервенишу и поједине европске државе.

Други непријатељ Европе јесте недостатак солидарности, мањак заједништва неопходног да се реше

заједнички проблеми. Ако свако гледа само свој најужи интерес, онда нема ни потребне ширине да би се сагледало шта је најбоље за заједницу, нити воље да се проблем заједнички решава, а само се заједнички може решавати.

Непријатељ на ког су мислили поменути европски политичари јесу терористи. Али тероризам се успиње из екстремизма, а спасоносног одговора нема, јер нема заједништва.

Q *Често разговарате са колегама из региона, с којима Србија данас дели сличне безбедносне ризике и стравове. Да ли међу вама, војним командантима великог искуства, постоји јасна идеја о томе како се оружане снаге могу супротивити тероризму. Како предузети њихове акције, нарочито оне самоубилачке?*

– Наравно да се приликом сусрета начелника генералштабова разговара и о тако горућем проблему као што је тероризам. Тероризам је пошаст нашег доба, којој није лако доскочити. Терористи нису, као што се то понекад олако тврди, аматери и неки слабо обучени људи. Они завршавају обуку, имају своје добро организоване мреже, користе модерну технологију, рачунају на вредности и начин живота савременог света, уочавајући њихове с безбедносног аспекта слабе тачке на које могу лако да ударе, а да остваре велики ефекат. Одговор почиње од ваљано утемељених процена, сарадње држава, размене информација, добре координације и предузимања заједничких активности различитих институција, а неопходан је и висок степен компетентности и креативности, јер тероризам има изражену црту на зло усмерене креативности. Нема потребе за страхом и не треба се плашити. Потребно је превентивно деловати и припремити се за одговарајући одговор.

Ипак, трајно решење проблема треба тражити на месту његовог настанка. На то не могу да утичу државе попут наше, то морају да

ураде велике силе. Погрешне процене воде у глѐб тероризма. Поука свима који данас воде свет јесте да пазе шта раде.

Често колегама из иностранства указујем и на чињеницу да смо се ми борили против терориста и 1998. и 1999. године, али да тада нисмо били подржани. Напротив, одмагано нам је. Никада мерило двоструких аршина није водило сагласју и заједништву.

Q *Војска Србије добила је задатак да сачекивају полицију ради заштити државне границе и сјеречавања илегалног уласка миграната. Знају ли командири и команданти на терену како постојати са голоруким цивилима, који покушавају да пређу на нашу територију?*

– Припадници Војске Србије показали су небројено пута до сада, извршавајући најразличитије задатке, да у њихову обученост и оспособљеност не треба сумњати. Додао бих и то да посебно не треба сумњати у обученост снага за хитно реаговање. Тачно је, међутим, да је овде реч о специфичној ситуацији. За војника, али и за остале снаге безбедности, јаснија је ситуација када је с друге стране наоружани непријатељ, него голорука поворка унесрећених људи, који траже своје место под сунцем. Али, у тој поворци могу бити и они који нам не мисле добро. Кључ је у сарадњи са припадницима полиције, која је до сада била одлична и која ће и у таквим ситуацијама дати најбољи могући резултат.

Q *Ситуација с мигрантском кризом и недавне појаве показале су да се Војска Србије све више ангажује на супростављању такозваним невојним претњама. Има ли истине у коментариима да се Војска „олако подиже“ и то за задатке који спадају у делокруг одговорности осталих државних органа?*

– Зависи од тога како ствари посматрате. Тачно је да Војска Србије

треба да буде на неки начин *ultima ratio*, дакле последње средство. Чињеница је и да треба развијати способност снага намењених за такве задатке. Међутим, када дође до знатног угрожавања безбедности грађана и материјалних добара, када невојне претње изненада угрозе животе људи, сасвим је рационално употребити најорганизованију и најспособнију снагу – Војску. Нарочито када имате у виду да је то једна од три мисије Војске Србије, за коју смо ми апсолутно оспособљени, што су грађани видели на делу много пута, а посебно 2014. године. Када је потребно спасити животе или имовину и друга материјална добра, дилеме нема. Војсци је то част.

Q *Војни синдикат Србије изнео је податке, а „Политика“ иренела, да је прошле године 660 професионалних војника напустило службу, а у прва два месеца ове – њих 152. Разлог томе су, како тврде, „ниска примања, убијачан и разочаравајући стандард припадника нашег система одбране“. У прилог томе наводе податак да чак 81 одсто има плану истод реубличког просека. Да ли су такве тврдње тачне и ако јесу – ко је одговоран за такво стање?*

– Просечан одлив професионалних војника у периоду од 2011. до 2015. године је око 800 људи годишње, што због истека уговора и немогућности да се он продужи, што због личних захтева. Тачно је да су за прва два месеца 152 професионална војника по разним основама напустила Војску Србије, а ако се тај тренд настави тим темпом, на крају 2016. године одлив би износио 912 професионалних војника. Био би, дакле, виши од просека у последњих пет година.

У прошлој години, такође, за шест одсто повећан је број оних којима је професионална војна служба престала на лични захтев. Наше анализе показале су да је ово повећање у великој мери проузроковано умањењем финансијских припадљености. Професионални војници који нађу боље плаћени посао, одлучују се да

оду из Војске и прихвате нови посао. При том, треба имати у виду да је просечна нето плата професионалног војника за неколико хиљада динара мања од просечне плате у Србији. Али, с истим изазовима сусрећу се и друге војске, чак и оне у богатијим земљама.

Тешко да војну професију можемо изједначити с радом у државној администрацији, јер је реч о позиву који носи далеко већи ризик по живот и здравље, подразумева прекоманде у различите гарнизоне, живот одвојен од породице, укидање одређених грађанских права, на пример, пасивног бирачког права. У крајњем случају, кад за то дође време, припадници Војске Србије ризиковаће живот да одбране државу. Та спремност је истовремено и важан фактор одвраћања потенцијалног агресора. Зато војнике треба добро платити, а ако то није могуће, онда се морају осмислити мере за побољшање стандарда.

Сви се ми у Војсци надамо да за нашу земљу долазе бољи дани. Сигуран сам да ће се тада у Војску Србије, као поуздану снагу ове државе, више улагати јер она само тако може дати своје најбоље резултате. У Војску вреди улагати, јер је безбедност и стабилност услов и за инвестиције и за развој и за напредак.

О Полиција је недавно добила десет нових борбених возила из „Сложених борбених система“ у Великој Плани. Може ли се очекивати да ускоро и Војска добије нека од тих средстава?

– Опремање Војске Србије дефинисано је дугорочним планом развоја и програмским документима која су верификована на различитим нивоима одлучивања. Када је реч о оклопним возилима точкашима, ми смо заинтересовани за „лазара 2“. У току ове године планирана су вери-

фикациона испитивања тог возила у Техничком опитном центру. У зависности од резултата испитивања и испуњавања дефинисаних тактичко-техничких захтева, биће донета коначна одлука о опремању Војске Србије „лазаром 2“.

О Овогодишњи војни буџет пројектован је другачије у односу на претходне године. Војска је добила свој део „колача“. Какве су, сходно томе, њене реалне могућности када је реч о опремању и модернизацији? Има ли довољно средстава и за реализацију планираних вежби и унапређење стандарда припадника, које се годинама уназад само најављује?

– Уз умешно располагање средствима и добар рад с људима, буџет нам омогућава одржавање достигнутог нивоа оперативних и функционалних способности Војске Србије, као и

наставак опремања и модернизације наоружања и војне опреме. Реализоваћемо значајне вежбе, међу којима посебно издвајам здружену вишестепену командно-тактичку вежбу снага за реаговање, која ће се под називом „Морава 2016“ одржати крајем маја и почетком јуна, и у којој ће учествовати више хиљада припадника Војске.

Трпи стандард. Буџетска средства намењена за новчана примања запослених у Војсци Србије за 2016. годину на нивоу су буџетских средстава за зараде припадника Војске Србије у 2015. години, уз повећање зарада за два одсто.

Ослонац на сопствене снаге, помоћ пријатеља и партнера и брижљиво располагање средствима помаже да се одрже способности.

О Незаобилазно ићиће јесте и стицање у нашем ваздухопловству. Хоће ли Војска Србије добити дуго најављиване хеликоптере Ми-17? Јесте ли и Ви уверени да би неколико ваздухоплова „подигло на ноге“ оно што се толико дуго урушавало?

– Током ове године Војска Србије ће се опремити с два вишенаменска транспортна хеликоптера Ми-17 В-5. Сви уговори су потписани, стручне екипе раде на пријему хеликоптера и у току је обука наших припадника у седишту произвођача. На томе нећемо стати. У наредном периоду набавићемо још два хеликоптера и ремонтovati постојеће „осмице“. Поред тога, очекујемо увођење у употребу школско-тренажних авиона „ласта“ и

опремање нашег ваздухопловства тим авионима. Планирамо модернизацију „орла“ и Г-4.

Да се разумемо, проблем који имамо с ресурсима у Ратном ваздухопловству и противваздухопловној одбрани тиме неће бити решен. За потпуну модернизацију, потребно је више новца. Не треба заборавити и да је развој ПВО система и копнене компоненте најмање једнако важно као и развој ваздухопловства, а у неким ситуацијама делује и одлучујуће.

О Крајем марта, анализирале су оперативне и функционалне способности Војске Србије у 2015. години. О којим ствe „горућим“ проблемима реферисали штада председнику Републике? Шта данас Војска очекује од државе?

– О многим питањима с анализе и сада са вама разговарам. Кључна тема била је како у условима рестриктивног финансирања и консолидације наше привреде обезбедити услове за одржање и унапређење способности наше војске, која све задатке – било да су унапред планирани или их је наметнула ситуација, а такве смо имали већ ове године – извршава у потпуности. Теме су биле и промене у организацији Министарства одбране и Војске Србије, укрупњавање јединица и стварање потпуно компактних организацијских целина на нижем нивоу, које ће бити функционалније и ефикасније.

Војска од државе очекује осавременивање и набавку модерних сложених борбених средстава, пре свега за РВ и ПВО, али и побољшање животног стандарда њених припадника у мери у којој је то реално.

О Више људи су говорили да је војна неутралност Србије несумњиво најбоље решење. У јавности је и скоро било много ђолемике о сјоразумима које смо пошћисали с Алијансом. С друге сјране, различито се одмеравало и шћумачило унајређење војне сарадње с Руском Федерацијом. Јесу ли глобална крећана и садашњи безбедносни изазови, односно наша актуелна геополитичка позиција и интереси у региону и свету, учврстћили Ваша уверења?

– Савезништво је питање за државу, не за Војску. Државе су савезнице, а не војске. Процењујући актуелну политичко-безбедносну ситуацију у свету, сигуран сам да наша држава добро води спољну политику и да иде у добром смеру. Војска има поверења у државне органе и то је најважније!

О Прошло је седамнаест година од агресије НАТО-а на Савезну Републику Југославију. Војска је обележила Дан сећања и одала пошћу жртвима. Присећање на 1999. годину је увек болно. Војнику поготово. И шћада су многи о шћоме

сведочили као о трагичној грешци и несрећи за цео свет. Слична, додуше „умивена“ мишљења, чули смо и овог 24. марта, чак и од оних од којих шћо нисмо очекивали. Амбиција и сила светских моћника, под изговором дељења правде, на крају прошлог миленијума, као њихово право и привилегија, присућне су и даље. На већини меридијана. Каже се да у животи не постоје грешке, већ само лекције. Да ли смо довољно научили, шћа смо заборавили?

– Чак и ако оставимо по страни политичке, дипломатске, економске и све друге поуке из тог, по много чему, трагичног сукоба, војна искуства била би вредна помног изучавања и на основним студијама на Војној академији, и на каснијим каријерним усавшавањима.

Ми имамо сјајне официре и подофицире који су доказали своју вредност и своје врлине у то тешко време. Они данас своја искуства, стечена тешком муком током рада и обуке, преносе на млађе старешине и професионалне војнике и то, верујте, увећава способност Војске Србије у целини и поверење у сопствене снаге.

Истовремено, том преношењу искустава треба посветити већу пажњу, треба их институционализовати. Мислим да моје колеге официри, посебно они који су били на најодговорнијим позицијама 1999. године, имају обавезу, свету дужност, да своја конкретна искуства забележе, систематизују и преточе у књиге, уџбенике, стручне радове, приручнике и мемоаре и тако их сачувају за младе генерације старешина Војске Србије. То није у довољној мери урађено и на томе радимо.

Знам и за време када је све то „стајало у фиокама“. Време је да се то стави на сто и школске клупе, угради у процес обуке и да се искуства боље користе. Немамо ми чега да се стидимо. Напротив. У томе имамо подршку и председника и премијера.

О Шћа бисте одговорили критичарима или, боље рећи, критиче-

рима сћана у нашој војсци, који шћврде да систем одбране из дана у дан шћек љуком сћајисћишћком пошћврћује поверење грађана у инсћишћуцију, у којој најсћручници ваје за сћруком, да смо се љромашеним реформама исувисе љацификовали и „угушили“ бесмисленом бирократијом, да је војничка збиља пошћушћу приче о царевом новом оделу, да се Војска (зло)ушћошћрељава у дневно-шћолишћичке сврхе, шће да су и по сћшћављења најогговорнијег кагра искључиво мошћивисана инћтересима владајуће елите?

– На такве, како кажете критичерске примедбе, одавно не одговарам. Војска Србије је уређена институција у којој се зна ред, у којој су односи, надлежности и одговорности прецизно одређени војним правилима и прописима и у којој нема ни политизације ни партизације. Кома то није јасно, тај не жели да види истину.

Тако јесте, тако ће бити и само уређени систем може бити у функцији због које и постоји. Наша снага јесте у свесној војној дисциплини, патриотизму наших официра, подофицира, војника и цивилних лица. Грађани нам верују. Ми уздигнутог чела идемо даље, а слободан сам рећи да наша земља треба да буде поносна на своју војску! ■

Владимир ПОЧУЧ
Фото-репортери МЦ „Одбрана“

